

**LIETUVOS TRANSPORTO SAUGOS ADMINISTRACIJOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL PARODOMŲJŲ RENGINIŲ IR AVIACIJOS SPORTO VARŽYBŲ
RENGIMO TVARKOS APRAŠO PATVIRTINIMO**

2019 m. spalio 25 d. Nr. 2BE-304
Vilnius

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos aviacijos įstatymo 38 straipsniu:

1. T v i r t i n u Parodomųjų renginių ir aviacijos sporto varžybų rengimo tvarkos aprašą (pridedama).
2. P r i p a ž į s t u netekusiu galios Civilinės aviacijos administracijos direktoriaus 2017 m. liepos 31 d. įsakymą Nr. 4R-111 „Dėl Parodomųjų renginių ir aviacijos sporto varžybų rengimo taisyklių patvirtinimo“ su visais pakeitimais ir papildymais.
3. N u s t a t a u, kad šis įsakymas nustatyta tvarka skelbiamas Teisės aktų registre ir Lietuvos transporto saugos administracijos interneto svetainėje.
4. Šis įsakymas įsigalioja 2020 m. sausio 2 dieną.

Administracijos direktorius

Genius Lukošius

PARODOMŲJŲ RENGINIŲ IR AVIACIJOS SPORTO VARŽYBŲ RENGIMO TVARKOS APRAŠAS

I SKYRIUS BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Parodomųjų renginių ir aviacijos sporto varžybų rengimo tvarkos aprašas (toliau – Aprašas) nustato leidimų parodomiesiems renginiams ir aviacijos sporto varžyboms suteikimo, apribojimo ir panaikinimo tvarką, priemones, užtikrinančias skrydžių ir žiūrovų saugą bei renginių organizatoriaus pareigas.

2. Šiame Apraše vartojamos sąvokos:

2.1. **parodomasis renginys** – viešai paskelbtas renginys, kurio metu vykdomi parodomieji skrydžiai;

2.2. **aviacijos sporto varžybos** – sportiniai renginiai, kuriuose sportininkai varžosi tarpusavyje naudodami orlaivius ar parašiuotus;

2.3. kitos šiame Apraše vartojamos sąvokos suprantamos taip, kaip jos apibrėžtos 2018 m. liepos 4 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2018/1139 dėl bendrųjų civilinės aviacijos taisyklių, ir kuriuo įsteigiama Europos Sąjungos aviacijos saugos agentūra, iš dalies keičiami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 2111/2005, (EB) Nr. 1008/2008, (ES) Nr. 996/2010, (ES) Nr. 376/2014 ir direktyvos 2014/30/ES ir 2014/53/ES bei panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentai (EB) Nr. 552/2004 ir (EB) Nr. 216/2008 bei Tarybos reglamentas (EEB) Nr. 3922/91 (OL 2018 L 212, p. 1) ir Lietuvos Respublikos aviacijos įstatyme.

II SKYRIUS LEIDIMŲ IŠDAVIMAS, APRIBOJIMAS IR GALIOJIMO PANAIKINIMAS

3. Parodomuosius renginius ir aviacijos sporto varžybas galima rengti tik gavus viešosios įstaigos Transporto kompetencijų agentūros (toliau – TKA) leidimą. Leidimo nereikia, kai varžybose dalyvauja tik varžybas organizuojančio aviacijos klubo nariai ir jos nėra viešai paskelbtos, taip pat bepiločių orlaivių varžyboms.

4. Parodomųjų renginių arba aviacijos sporto varžybų organizatorius ne vėliau kaip prieš 8 darbo dienas iki numatomos parodomąjo renginio ar aviacijos sporto varžybų dienos turi pateikti TKA užpildytą nustatytos formos paraišką (1 priedas) (toliau – paraiška) bei šiuos dokumentus ir informaciją:

4.1 parodomajam renginiui – vietos planą arba schemą (pagal šio Aprašo III skyriuje nustatytus reikalavimus) su pažymėtomis:

4.1.1 orlaivių darbo zonomis (skrydžių vykdymo ir laukimo zonomis);

4.1.2 orlaivių stovėjimo zonomis;

4.1.3 orlaivių judėjimo maršrutais;

4.1.4 parašiutininkų nusileidimo vietomis;

4.1.5 karšto oro balionų pakilimo aikštelėmis;

4.1.6 žiūrovams skirtomis zonomis;

4.1.7 orlaivių pasirodymo linijomis;

4.1.8 saugos priemonių išdėstymo zonomis.

4.2 Aviacijos sporto varžyboms – varžybų nuostatus.

5. Paraiška prieš pateikiant ją TKA turi būti suderinta su:

5.1. aerodromo savininku / naudotoju, jeigu ketinama vykdyti parodomąjį renginį ar aviacijos sporto varžybas aerodrome; arba

5.2. lauko aikštelės savininku / naudotoju ir vietos savivaldybe, jei parodomąjį renginį ar aviacijos sporto varžybas ketinama vykdyti lauko aikštelėje; arba

5.3. vietos savininku / naudotoju ir vietos savivaldybe, jei parodomasis renginys ar aviacijos sporto varžybos vyksta kitose nei aerodromas ar lauko aikštelė vietose;

5.4. oro eismo paslaugų teikėju, jei skrydžiai bus vykdomi oro erdvės dalyje, kurioje teikiamos skrydžių valdymo paslaugos.

6. Jeigu paraiška pateikiama nesilaikant šio Aprašo 4 punkte nurodyto termino, joje neįrašyti visi reikalingi duomenys, nepateikti šio Aprašo 4.1 arba 4.2 papunkčiuose nurodyti dokumentai bei informacija arba paraiška nesuderinta pagal šio Aprašo 5 punkte nustatytus reikalavimus, TKA per 2 darbo dienas nuo paraiškos gavimo atsisako nagrinėti ir grąžina ją bei kitus pateiktus dokumentus pareiškėjui nurodydama atsisakymo nagrinėti priežastis.

7. Siekdama įsitikinti, kad bus laikomasi skrydžių saugos reikalavimų, TKA gali pareikalauti pateikti ir kitus papildomus dokumentus bei informaciją.

8. Leidimas suteikiamas tik įvykdžius šiuos reikalavimus:

8.1. organizatorius pateikė papildomus dokumentus ir informaciją, kaip numatyta šio Aprašo 7 punkte;

8.2. parodomąjo renginio vietos plane (scheme) nurodyti atstumai atitinka šio Aprašo III skyriuje nurodytus reikalavimus;

8.3. parodomuosius skrydžius atliekančių pilotų ir orlaivių sąrašė nurodytų pilotų patirtis atitinka šio Aprašo 22 punkto reikalavimus.

9. TKA per 5 darbo dienas nuo tinkamai užpildytos ir suderintos paraiškos ir dokumentų gavimo priima sprendimą suteikti, nustatyti galiojimo sąlygas ar atsisakyti suteikti leidimą organizuoti parodomąjį renginį ar aviacijos sporto varžybas ir įrašo jį paraiškos 6 punkte bei nedelsdama informuoja organizatorių paraiškoje nurodytais kontaktiniais adresais.

10. Organizatorius privalo nedelsdamas informuoti TKA apie paraiškoje ir dokumentuose pateiktos informacijos pakeitimus.

11. TKA turi teisę panaikinti leidimo galiojimą ar nustatyti papildomas jo galiojimo sąlygas, jeigu:

11.1. paaiškėja, kad paraiškoje ir / ar dokumentuose pateikti klaidingi duomenys;

11.2. pakeičiama paraiškoje ir / ar pateiktuose dokumentuose nurodyta informacija;

11.3. organizatorius parodomąjo renginio ar aviacijos sporto varžybų metu nevykdo šio Aprašo III skyriuje nustatytų reikalavimų;

11.4. paaiškėja kitos aplinkybės, galinčios sukelti pavojų skrydžių ir žiūrovų saugai.

12. Apie leidimo panaikinimą arba papildomų galiojimo sąlygų nustatymą TKA nedelsdama informuoja organizatorių paraiškoje nurodytais kontaktiniais adresais arba iškart parodomąjo renginio ar aviacijos sporto varžybų metu tiesiogiai organizatorių.

III SKYRIUS PRIEMONĖS, UŽTIKRINANČIOS SKRYDŽIŲ IR ŽIŪROVŲ SAUGĄ

13. Parodomąjo renginio ar varžybų metu zonos, kuriose yra žiūrovai, turi būti atskirtos nuo skrydžių atliekančių orlaivių stovėjimo ir judėjimo zonų (išskyrus parodoje dalyvaujančius orlaivius).

14. Parodomieji skrydžiai turi būti vykdomi laikantis šio punkto lentelėje nurodytų atstumų (išskyrus karinių orlaivių skrydžius, kuriems taikomi Kariuomenės vado nustatyti reikalavimai):

Maksimalus pasirodymo greitis	Atstumas iki žiūrovų	
	Praskrendantys orlaiviai	Akrobatinius skrydžius atliekantys orlaiviai
<180 km/h (<100 mazgų)	50 m	100 m
180–360 km/h (100–200 mazgų)	100 m	150 m
360–540 km/h (200–300 mazgų)	150 m	200 m
>540 km/h (>300 mazgų)	200 m	230 m

15. Aviacijos sporto varžybų ir parodomąjo renginio metu turi būti pakankamai priešgaisrinių ir pirmosios medicininės pagalbos priemonių aviacijos sporto varžybų / parodomąjo renginio vietoje, gelbėjimo tarnybos (priešgaisrinės, greitosios medicinos pagalbos ir kt.) apie vykstančias aviacijos sporto varžybas arba parodomąjį renginį iš anksto informuotos arba turi būti budėti aviacijos sporto varžybų ar parodomąjo renginio vietoje.

16. Jeigu parodomasis renginys ar aviacijos sporto varžybos vyksta prie vandens telkinių, pelkėtų vietovių ar kitoje sudėtingoje aplinkoje, turi būti užtikrintas atitinkamų gelbėjimo priemonių buvimas bei į nelaimę patekusių asmenų gelbėjimas.

17. Minimalus atstumas tarp riedančio orlaivio ir žiūrovų turi būti ne mažesnis kaip 10 m.

18. Nusileidimo aikštelė parašiutininkams turi būti įrengta ne arčiau kaip 15 m nuo žiūrovų ir paženklinta bei matoma iš oro.

19. Karšto oro balionai turi kilti tik iš aikštelės, esančios ne arčiau kaip 20 m nuo žiūrovų.

20. Kiekvieną dieną prieš skrydžių pradžią parodomąjo renginio ar aviacijos sporto varžybų organizatorius privalo organizuoti dalyvių pasitarimą, kuriame būtų supažindinama su:

20.1. parodomųjų skrydžių ar aviacijos sporto varžybų sąlygomis;

20.2. skrydžių apribojimais;

20.3. faktinėmis ir prognozuojamomis meteorologinėmis sąlygomis;

20.4. skrydžių programa, orlaivių šaukiniais;

20.5. skrydžius atliekantiems pilotams suteiktais minimaliais skrydžių aukščiais;

20.6. oro eismo informacija, susijusia su orlaivių atskridimu ir išskridimu;

20.7. radijo ryšio dažniais ir atsakiklio kodais;

20.8. skrydžio procedūromis (laukimo zonomis, skrydžio ratais ir kt.);

20.9. žiūrovams skirtomis zonomis, pasirodymo linijų ir programos vykdymo zonos išdėstymu;

20.10. informacija apie avarines gelbėjimo priemones, jų naudojimą, antžeminių paslaugų, orlaivių statymo ir degalų pylimo tvarka.

21. Parodomųjų renginių ir aviacijos sporto varžybų skrydžių metu orlaivyje turi būti tik orlaivio savininko (naudotojo) paskirti įgulos nariai bei parašiutininkai ar užduoties specialistai.

22. Parodomuosius skrydžius gali atlikti tik pilotai (išskyrus karinių orlaivių skrydžius, kuriems taikomi Kariuomenės vado nustatyti reikalavimai):

22.1. lėktuvų, sraigtasparnių, malūnsparnių ir sklandytuvų pilotai, turintys ne mažesnę kaip 200 valandų bendrą skrydžių patirtį, iš jų ne mažiau kaip 100 valandų orlaivio vado atitinkamu orlaiviu;

22.2. parasparnių ir skraidyklių pilotai, turintys ne mažesnę kaip 50 valandų skrydžių patirtį, iš jų ne mažiau kaip 25 valandas parasparnio / skraidyklės vado;

22.3. karšto oro balionų, dirižablių pilotai, turintys ne mažesnę kaip 50 valandų skrydžio oro balionais / dirižabliais patirtį, iš jų ne mažiau kaip 30 valandų karšto oro baliono / dirižablio vado;

22.4. kurie ne vėliau kaip prieš 30 dienų iki parodomojo renginio pradžios yra atlikę bent dvi parodomojo skrydžio treniruotes.

23. Parodomųjų skrydžių metu pilotai privalo:

23.1. laikytis šio Aprašo 14 punkte nurodytų atstumų;

23.2. nenukreipti greičio vektorių į žiūrovus ir išlaikyti pasirodymo vietą, figūras programoje surikiuoti taip, kad manevrai link žiūrovų būtų tolimiausiame pasirodymo vietos taške;

23.3. neskristi virš žiūrovų, išskyrus orlaivio skrydį parašiutininkams išmesti, kai tai būtina dėl vyraujančios vėjo krypties. Šiuo atveju skrydis turi būti atliekamas ne mažesniame kaip 300 m (1000 pėdų) aukštyje nuo žemės (vandens) paviršiaus;

23.4. kylant karšto oro balionu, virš žiūrovų praskristi ne mažesniame kaip 25 m (75 pėdų) aukštyje nuo žemės (vandens) paviršiaus ir tūpti ne arčiau kaip 50 m nuo žiūrovų, taip pat praskristi virš žiūrovų tupiant ne mažesniame kaip 90 m (300 pėdų) aukštyje nuo žemės (vandens) paviršiaus;

23.5 vykdyti teisėtus renginio organizatoriaus, taip pat TKA nurodymus, susijusius su skrydžių sauga.

IV SKYRIUS ORGANIZATORIAUS PAREIGOS

24. Organizatorius privalo:

24.1. parodomojo renginio ar aviacijos sporto varžybų metu:

24.1.1. užtikrinti šio Aprašo 13–23 punktuose nurodytų reikalavimų vykdymą;

24.1.2. užtikrinti, kad skrydžius vykdančios pilotai turėtų galiojančias licencijas ir kvalifikacijas, sveikatos pažymėjimus bei orlaiviai būtų registruoti ir jų tinkamumo skraidyti pažymėjimai bei civilinės atsakomybės draudimai galiotų;

24.1.3. nedelsti ir imtis priemonių skrydžių saugai užtikrinti;

24.1.4. nedelsti ir vykdyti teisėtus TKA nurodymus, susijusius su skrydžių sauga;

24.2. kai tik leidžia aplinkybės, kuo greičiau pranešti TKA apie jam žinomus skrydžių saugos ir šio Aprašo reikalavimų pažeidimus, kurie padaryti parodomojo renginio ar aviacijos sporto varžybų metu;

24.3. prieš aviacijos sporto varžybų pradžią sudaryti jose dalyvaujančių įgulų narių ir orlaivių sąrašą;

24.4. pranešti apie parodomojo renginio ar aviacijos sporto varžybų metu atsitikusius aviacijos įvykius.

25. Organizatorius gali paskirti aviacijos sporto varžybų ar parodomojo renginio vadovą, kuris vykdys šiame Apraše nurodytas organizatoriaus pareigas.

V SKYRIUS BAIGIAMOSIOS NUOSTATOS

26. TKA sprendimai ir veiksmai (neveikimas), kuriais nesilaikoma šio Aprašo nuostatų, gali būti apskųsti Lietuvos administracinių ginčų komisijai arba administraciniam teismui Lietuvos Respublikos ikiteisminio administracinių ginčų nagrinėjimo tvarkos įstatyme ir Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatyme nustatyta tvarka.

Parodomųjų renginių ir aviacijos sporto
varžybų rengimo taisyklių
1 priedas

Prašom pateikti paraišką adresu:

Transporto kompetencijų agentūra, Rodūnios kelias 2, LT-02188 Vilnius

caa@tka.lt

PARAIŠKA

**GAUTI LEIDIMĄ PARODOMAJAM RENGINIUI IR AVIACIJOS SPORTO
VARŽYBOMS RENGTI**

1. PARODOMOJO RENGINIO / AVIACIJOS SPORTO VARŽYBŲ ORGANIZATORIUS	
Organizatoriaus pavadinimas / vardas, pavardė	
Adresas	
Telefonas	El. paštas

2. INFORMACIJA APIE PARODOMĄJĮ RENGINĮ / AVIACIJOS SPORTO VARŽYBAS	
☐ Parodomasis renginys (nurodyti pavadinimą): ☐ Varžybos (nurodyti pavadinimą):	
Vieta Data ir laikas	
Renginio vadovas:	Kontaktinis telefonas:
Skrydžių koordinatorius:	Kontaktinis telefonas:
Skrydžių programa	
Pastabos: 1. Skrydžių programą galima pateikti atskirame laisvos formos priede. 2. Parodomajam renginiui kartu su paraiška pateikiamas orlaivių ir orlaivių įgulų sąrašas (priedas prie paraiškos).	
Priemonės, užtikrinančios skrydžių ir žiūrovų saugą: ☐ parodomąjo renginio / varžybų dalyvių pasitarimas. Data, laikas: ☐ budės priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo tarnybos bei pirmosios medicinos pagalbos tarnyba. ☐ parengtos priešgaisrinės ir pirmosios medicininės pagalbos priemonės; gelbėjimo tarnybos apie renginį informuotos.	

Kitos priemonės:		
Minimalūs skrydžio aukščiai Pildoma, jei prašoma suteikti leidimą atlikti skrydžius žemesniame aukštyje, nei nustatyta 2012 m. rugsėjo 26 d. Komisijos reglamento (ES) Nr. 923/2012 SERA.5005 punkte.		
Orlaivio tipas, registracijos ženklai	Orlaivio vado vardas ir pavardė	Minimalus skrydžio aukštis nuo žemės paviršiaus, skrydžio pobūdis
Daiktų išmetimas iš orlaivio, pirotechnikos naudojimas: (Prašom pateikti informaciją ir nurodyti skrydžių saugą užtikrinančias priemones)		

PRIEDAI:

☐ Vietos planas (arba schema) su pažymėtomis orlaivių darbo zonomis, orlaivių stovėjimo zonomis, orlaivių judėjimo maršrutais, parašiutininkų nusileidimo vietomis, žiūrovams skirtomis zonomis, saugos priemonių išdėstymu.

☐ Parodomajame renginyje dalyvaujančių pilotų ir orlaivių sąrašas.

3. PARODOMOJO RENGINIO / VARŽYBŲ ORGANIZATORIUS

Patvirtinu, kad šioje paraiškoje visi mano pateikti duomenys ir informacija yra išsamūs ir teisingi. Žinau, kad paraiška gali būti nenagrinėjama, jei užpildytos ne visos skiltys arba nepateikti priedai. Užtikrinu, kad parodomieji renginiai / aviacijos sporto varžybos bus vykdomi laikantis galiojančių teisės aktų reikalavimų.

(Vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

4. DEKLARACIJA dėl parodomųjų skrydžių kariniais orlaiviais

Patvirtinu, kad parodomajame renginyje dalyvaujantys kariniai orlaiviai yra tinkami skraidyti, orlaivių įgulų (įskaitant užduoties specialistus, parašiutininkus) kvalifikacija ir patirtis yra tinkama vykdyti numatyto pobūdžio parodomuosius skrydžius.

Įgaliotas asmuo:

(Karinių oro pajėgų vado ar jo įgalioto karininko vardas, pavardė, pareigos, parašas, data)

5. SUDERINTA

Vietos savininkas /naudotojas:	Savivaldybės atstovas:	Oro eismo paslaugų teikėjas:
(Vardas, pavardė, parašas, data) Pastabos	(Vardas, pavardė, parašas, data) Pastabos	(Vardas, pavardė, parašas, data) Pastabos

6. TKA SPRENDIMAS

6. TKA SPRENDIMAS	
Leidžiama organizuoti parodomąjį renginį / aviacijos sporto varžybas. Leidimo Nr. Papildomos sąlygos, apribojimai:	Leidimo panaikinimas, apribojimas (nurodomos ir priežastys):
Leidimo nesuteikimo priežastys:	TKA specialistas (Vardas, pavardė, parašas, data)
TKA specialistas (Vardas, pavardė, parašas, data)	Nurodyti, kada ir koku būdu informuotas organizatorius:

PRIEDAS PRIE PARAŠKOS GAUTI LEIDIMĄ PARODOMAJAM RENGINIUI IR AVIACIJOS SPORTO VARŽYBOMS RENGTI*

Parodomočius skrydžius atliekančių pilotų ir orlaivių sąrašas.

[illegible]

Patvirtinu, kad šiam priede pateikti duomenys ir informacija yra išsamūs ir teisingi.
Parodomojo renginio / varžybų organizatorius:

(Vardas, pavardė, parašas, data)

*Pildoma tik parodomiesiems renginiams (išskyrus karinių orlaivių skrydžius)

**** Tinkamumo skraidyti pažymėjimas**